
Kyrkomötet
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2017:5

Regelverk för bidrag till kyrkor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som rör regelverk för bidrag till kyrkobyggnader.

Förenklad motionsbehandling tillämpas på 2017:33. Utskottet finner här att inget nytt tillkommit som kan förändra ställningstagandet från 2015 års kyrkomöte och föreslår därför att motion 2017:33 avslås.

I motionerna 2017:52, punkt 1 och 2017:107 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att vidga användningsområdet för det nya kyrkunderhållsbidrag som träder i kraft 2018 så att bidraget, utöver underhåll av kyrkobyggnader, även kan användas till åtgärder av mer expansivt slag. Mot bakgrund av den nya bestämmelsen i kyrkoordningen om kyrkunderhållsbidrag, konstaterar utskottet att kyrkostyrelsen inte kan biträda någon annan användning av bidraget än underhåll av kyrkobyggnader. Utskottet ser det dock som angeläget att medel inom Svenska kyrkan finns tillgängliga både för underhåll av församlingarnas kyrkobyggnader och för utveckling av dessa. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens avsikt att årligen följa upp användningen av det kyrkunderhållsbidrag som har fördelats. Vidare menar utskottet att statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnaderna särskilt bör följas upp. Detta kan lämpligen utgöra en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:52, punkt 1 och motion 2017:107 avslås.

I motion 2017:52 punkt 2 föreslås att kyrkostyrelsen ser till att stiften själva kan bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen redan idag tillgodoser motionärens önskemål, föreslår utskottet att även motion 2017:52, punkt 2 avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:33.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:52, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:52, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:107.

Motionernas förslag

Motion 2017:33 av Ulla Rickardsson, Kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra Svenska kyrkans regelverk så att kyrkoantikvarisk ersättning får disponeras i tre år istället för nuvarande två år.

Motion 2017:52 av Leif Nordlander, Regler för kyrkobyggnadsbidrag

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över och bredda regelverket för utbetalning av kyrkobyggnadsbidrag i likhet med vad som förr gällde.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att stiftens själva kan bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.

Motion 2017:107 av Mats Hagelin, Kyrkunderhållsbidrag

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att kyrkunderhållsbidrag kan användas för åtgärder som syftar till bevarande, användning och utveckling av kyrkliga kulturminnen.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2017:33 Kyrkoantikvarisk ersättning i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:8 med motion 2015:13. Kyrkomötet avslög motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2017:33 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Reglering i kyrkoordningen

I kyrkoordningens nya kapitel 44 om ekonomisk utjämning, som träder i kraft den 1 januari 2018, regleras även ett nytt kyrkunderhållsbidrag. Enligt 15 § samma kapitel ska kyrkostyrelsen besluta om bidrag till stiftens, som stiftens ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader.

Bakgrund till införande av ett nytt kyrkunderhållsbidrag

Föregående år lämnade kyrkostyrelsen skrivelsen KsSkr 2016:6, *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, till kyrkomötet. Skrivelsen hade föregåtts av ett flerårigt utredningsarbete, som resulterade i betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, SKU 2015:1. Kyrkostyrelsen angav i skrivelsen att ansvaret för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Vidare att det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning. Kyrkostyrelsen påtalade att det är angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnaderna som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Vidare att det är fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och även en fråga om ett övergripande kyrkligt intresse.

Mot den här bakgrunden menade kyrkostyrelsen att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behöver öka och föreslog i skrivelsen att det införs ett nytt kyrkunderhållsbidrag om sammanlagt 100 miljoner kronor årligen. Medlen fördelas av kyrkostyrelsen mellan stiftens, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Det är inte fråga om ett bidrag som stiftens fritt beslutar om vad det ska användas till. Bidraget bör därför, enligt kyrkostyrelsen, utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen menade slutligen i skrivelsen att om- och tillbyggnader av kyrkor bör, i likhet med vad som fallet är med kyrkoantikvarisk ersättning, inte finansieras med kyrkunderhållsbidrag. Förändringar av kyrkomiljön av expansivt slag bör

istället bäras av pastoratet eller församlingen utifrån det ekonomiska utrymme som i övrigt medges.

EE 2017:5

2016 års kyrkomöte biföll i alla delar kyrkostyrelsens förslag gällande kyrkounderhållsbidrag.

Villkor för användning av kyrkounderhållsbidrag

I maj 2017 fastställde kyrkostyrelsen villkor för användning av det nya kyrkounderhållsbidraget. Beslutet innebär att stiftet får använda högst 20 procent av det totala bidraget till samordning av för flera församlingar/pastorat gemensamma åtgärder. Kyrkostyrelsen beslöt samtidigt att stiftens användning av tilldelade medel årligen ska följas upp. I likhet med vad kyrkostyrelsen tidigare anfört i skrivelsen KsSkr 2016:6, *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, ska kyrkounderhållsbidraget enligt villkoren inte användas till investeringsliknande projekt som om- och tillbyggnad eller funktionsförbättrande åtgärder på en kyrka.

Kyrkounderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkounderhållsbidrag är, som framgått ovan, tänkt att utgöra ett komplement till kyrkoantikvarisk ersättning i finansieringen av församlingarnas vård och underhåll av kyrkobyggnader. Det finns dock vissa principiella skillnader när det gäller användningen av de båda bidragen.

Kyrkounderhållsbidrag är helt finansierat av kyrkans egna medel och får enbart användas till kyrkobyggnaderna. Kyrkoantikvarisk ersättning är däremot ett statligt bidrag som får användas till underhåll av både kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kyrkliga inventarier. Vidare utgör kyrkounderhållsbidrag en del av det kyrkliga utjämningsystemet, vilket innebär att stiftet får ta hänsyn till församlingens aktuella finansiella situation i samband med beviljande. Församlingens ekonomi får däremot inte ingå i underlaget för beslut om tilldelning av kyrkoantikvarisk ersättning. Slutligen får kyrkounderhållsbidrag användas till alla kyrkobyggnader som Svenska kyrkan äger och förvaltar, medan kyrkoantikvarisk ersättning endast får användas till kyrkor som är skyddade enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950).

Utskottets överväganden

Motion 2017:33

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:33.

Förenklad motionsbehandling

Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Motionerna 2017:52 och 2017:107**Utskottets förslag:**

2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:52, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:52, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:107.

Utskottet utgår här från att motionären i motion 2017:52 med termen ”kyrkobyggnadsbidrag” i motionen egentligen avser det nya kyrkoordningsreglerade kyrkunderhållsbidrag som införs från och med den 1 januari 2018.

Beträffande motion 2017:52, punkt 1 och motion 2017:107 konstaterar utskottet, mot bakgrund av den nya bestämmelsen i kyrkoordningen om kyrkunderhållsbidrag, att kyrkostyrelsen inte kan biträda någon annan användning av bidraget än underhåll av kyrkobyggnader. Utskottet ser det dock som angeläget att medel inom Svenska kyrkan finns tillgängliga både för att klara av underhållet av församlingarnas kyrkobyggnader och för att göra dessa byggnader ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens avsikt att årligen följa upp användningen av det kyrkunderhållsbidrag som har fördelats. Vidare menar utskottet att statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnaderna särskilt bör följas upp. En sådan uppföljning kan lämpligen utgöra en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:52, punkt 1 och motion 2017:107 avslås.

Beträffande förslaget i motion 2017:52, punkt 2 konstaterar utskottet att kyrkostyrelsen, även i det nya utjämningsystem som träder i kraft från och med 2018, ger stiftens utrymme att fritt förfoga över det stiftsbidrag som beslutats av kyrkostyrelsen. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att även punkten 2 i motion 2017:52 avslås.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Britt-Marie Danestig, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Helena Klahr Fast och Jan Björkman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson och Arnold Boström.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.